

บทบรรณาธิการ

Editorial

การพัฒนาองค์ความรู้ในอนุสาขาของจิตเวชศาสตร์และสุขภาพจิต Knowledge development for subspecialties of psychiatry and mental health

พีเชลล์ อุดมรัตน์, พ.บ.
Pichet Udomratn, M.D.

บรรณาธิการกิตติมศักดิ์
Honorary Editor

ในปี พ.ศ. 2556 ขณะที่ผมดำรงตำแหน่ง President ของ Asian Federation of Psychiatric Associations (AFPA) อยู่ นั้น ได้รับมอบหมายจากคณะผู้จัดการประชุม The 5th World Congress of Asian Psychiatry (WCAP) ให้บรรยายใน Presidential lecture หัวข้อเรื่อง “Future trend of mental health problems in Asia: challenges and opportunities” ผมจึงได้กล่าวถึง 4 แนวโน้มใหญ่ของปัญหาสุขภาพจิตที่จะพบมากขึ้นในอนาคตอันใกล้ และบางประเทศในทวีปเอเชียได้ประสบปัญหาเหล่านี้แล้ว ได้แก่ การเป็นสังคมผู้สูงอายุ การเพิ่มขึ้นของภัยพิบัติทั้งโดยธรรมชาติและน้ำมือของมนุษย์ การขยายตัวของสังคมเมือง (urbanization) และปัญหาสุขภาพจิตที่สัมพันธ์กับโลกดิจิทัลหรือเทคโนโลยีในการสื่อสารแบบไร้สาย เช่น โรคติดเกม (gaming disorder) โรคติดอินเทอร์เน็ต (internet addiction) ภาวะสังคมก้มหน้า อาการติดโทรศัพท์มือถืออย่างรุนแรงจนถึงขั้นเพิกเฉยกับคู่สนทนาที่นั่งอยู่ด้วย (phubbing) ปัญหาสุขภาพจิตในผู้ถูกทำร้ายและผู้กระทำการรังแกในโลกไซเบอร์ (cyber bullying) เป็นต้น แต่ในทุกวิกฤตย่อมมีโอกาส ในทุกอุปสรรคย่อมมีทางแก้ไข ปัญหาสุขภาพจิตทั้ง 4 ประการที่กล่าวมาข้างต้นก็เช่นกัน นักวิชาการและนักวิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าอย่างมากเพื่อให้เข้าใจและแก้ไขปัญหาดังกล่าว จนเกิดเป็นศาสตร์หรือองค์ความรู้ใหม่จนถือเป็นอนุสาขาของสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ ได้แก่ จิตเวชศาสตร์และสุขภาพจิตผู้สูงอายุ (geriatric psychiatry/mental health) จิตเวชศาสตร์และสุขภาพจิตภัยพิบัติ (disaster psychiatry/mental health) สุขภาพจิตในเขตเมือง (urban mental health) และสุขภาพจิตดิจิทัล (digital mental health) ซึ่ง Prof. Allan Tasman ได้นั่งฟังบรรยายในครั้งนั้น และขออนุญาตนำสาระสำคัญของการบรรยายนี้ไปเขียนเป็นบทบรรณาธิการใน Psychiatric Times ซึ่งเป็นจุลสารของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน โดยให้ชื่อเรื่อง บทบรรณาธิการนั้นว่า “Too few psychiatrists for too many” ผู้สนใจสามารถอ่านได้จาก website ที่ปรากฏในเอกสารอ้างอิงข้างท้ายนี้¹

ติดต่อผู้พิมพ์: พีเชลล์ อุดมรัตน์; e-mail: pudomratn74@gmail.com

สำหรับประเทศไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีงานวิจัยและการพัฒนาองค์ความรู้อย่างมาก ใน 2 อนุสาขา คือ สุขภาพจิตผู้สูงอายุ และสุขภาพจิตภัยพิบัติ ดังจะเห็นได้จากในปี พ.ศ. 2546 ที่กรมสุขภาพจิตได้จัดทำกรทบทวนวรรณกรรมเรื่องระบาดวิทยาของปัญหาสุขภาพจิตและโรคทางจิตเวชในประเทศไทย² ในบทสรุปสำหรับผู้บริหารได้กล่าวถึง posttraumatic stress disorder (PTSD) ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีแม้กระทั่งศัพท์บัญญัติชื่อโรคนี้เป็นภาษาไทย ผมจึงแปลว่า “โรคเครียดภายหลังเหตุการณ์สะเทือนขวัญ” ไปพลาง ๆ ก่อน และในปัจจุบันมีการบัญญัติศัพท์ว่า “โรคเครียดภายหลังภัยอันตราย” ซึ่งในบทสรุปของการทบทวนวรรณกรรมในขณะนั้นคือประเทศไทยยังขาดข้อมูลการศึกษาโรคนี้เป็นอย่างมาก ไม่มีการศึกษาโดยตรง มีแต่รายงานที่เกี่ยวกับวินาศภัยและปฏิบัติการชุมชนเท่านั้น² แต่นับจากเหตุการณ์ลีนามีถล่มชายฝั่งอันดามันของไทยมาจนถึงเหตุการณ์น้ำท่วมบอกลาทิมหมู่ป่าพลัดหลงในวนอุทยานถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอนที่จังหวัดเชียงราย จะเห็นถึงพัฒนาการความร่วมมือในการรับมือเพื่อป้องกันการเกิดโรคเครียดภายหลังภัยอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก และในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาจนปัจจุบัน งานสุขภาพจิตผู้สูงอายุก็ได้มีงานวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่เพิ่มขึ้นอย่างมากเช่นกัน และแพทยสภาได้รับรองให้มีหลักสูตรการฝึกอบรมต่อยอดในอนุสาขาจิตเวชศาสตร์ผู้สูงอายุเป็นที่เรียบร้อยแล้วเมื่อต้นปี พ.ศ. 2561 นี้

วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทยฉบับนี้ จึงขอเสนอนิพนธ์ต้นฉบับและบทความพิเศษที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ในทั้ง 2 อนุสาขา คือ จิตเวชศาสตร์และสุขภาพจิตผู้สูงอายุ และจิตเวชศาสตร์และสุขภาพจิตภัยพิบัติ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ใน 2 อนุสาขานี้ ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น และหวังว่าในอนาคตจะมีการพัฒนาองค์ความรู้และงานวิจัยในเรื่อง สุขภาพจิตในเขตเมือง และสุขภาพจิตดิจิทัลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. Tasman A. Too few psychiatrists for too many [Internet]. [cited 2018 July 25]. Available from: <http://www.psychiatrytimes.com/cultural-psychiatry/too-few-psychiatrists-too-many>.
2. Udomratn P, editor. Epidemiology of mental health problems and psychiatric disorders in Thailand. Songkhla: Limbrother Press;2004. (in Thai)